

Nekaterim se dogaja bolj pogosto

Žarko Rovšček

Peter Podgornik Foto: Janko Humar

Pogovor s Petrom Podgornikom

Zbiranje malih miselnih oprimkov kot priprava na pogovor z nekom, ki mi ni čisto neznan, vedno pomaga, da beseda steče hitreje. Primorski alpinist Peter Podgornik je gotovo ena takih oseb, bolje rečeno osebnosti, na katerih podoba me veže več drobnih dogodkov. Ti gradijo predstavo o njem, ki je tokrat v središču moje in naše pozornosti.

"Živijo, legenda!" ga je pred kratkim, na priložnostnem srečanju po alpinističnem predavanju v tolminski knjižnici, ogovoril eden izmed starejših posoških alpinistov. Peter ni trznil, le preprost, rahel nasmešek je spreletel njegov obraz. Kdove kaj se mu je utrnilo ob tem ... Je morda na hitro previl velikanski filmski kolot svojih pisanih gorniških dogodivščin, miselno preletel svoje dosežke in si globoko v notranjosti

skušal odgovoriti, od kod šegava prijateljstva oznaka? Da je preživel veliko pomembnih dejanj ali dogajanj v našem alpinizmu in jo odnesel z relativno celo kožo, je res; za marsikaterega mlajšega alpinista je torej legenda. In potem so njune živahne, plezalsko robate kretnje z rokami že nakazovale, da sta sredi številnih, gotovo tudi vzajemnih podvigov. Glasna množica ju ni motila. "Odpeljala" sta se nekam na svoje, kdove v katero izmed svetišč vpjoče tišine.

Preprost značaj, zanesljivost in odgovornost so gotovo razlogi, da se s Petrom marsikdo rad naveže na vrh. Priprave na najin pogovor za bralce *Planinskega vestnika* je že naslednji dan po srečanju v Kanalu, na odprtju fotografske razstave zakoncev Štremfelj, zmotila nepredvidena nezgoda. Peter jo je na kratko pospremil s svojim sporočilom: "Sem na Jesenicah, sem si zlomil nogo na Kaninu. [...] Sedaj me čaka zahtevna operacija." Ko sem mu sporočil najboljše želje in dodal, da delo lahko počaka, se je le nekaj ur kasneje javil: "Vse bomo *poštimali*. Imam spiralni zlom goleni, so me že operirali." Kdaj in kako so ga uspavali, če se že tako hitro prebujajo v miselni tok vsakdanjih obveznosti, sem se spraševal. Tisti "*bomo poštimali*" je seveda veljal najinemu intervjuju in obljubi, da bo svetoval pri postavitvi alpinističnega dela razstave planinskih društev Posočja v Mojstrani. Naj vam najina tokratna pogovorna naveza razkrije še kakšen zanimiv drobec o njem.

Začniva z alpinističnim vodnikom Mangart. Kakšni nagibi so te vodili k zasnovi tega, zares lepo oblikovanega in izčrpnega vodnika?

Zgodovina vodnika o Mangartu sega v začetek osemdesetih let minulega stoletja. V tistem času se je v stenah nad Mangartskimi (Belopeškimi) jezeri nabralo veliko novih smeri, katerih avtorji so bili plezalci iz Avstrije, Italije in Slovenije. Odločitev za nov vodnik je padla na prvem spominskem taboru, ki sem ga leta 1982 organiziral v stenah nad jezeri v spomin na brata Pavla in prijateljico Tamaro Likar. Junija tistega leta sta umrla pod robom stene Malega Koritniškega Mangarta v močnem vremenskem preobratu, ki ju je ujel sredi stene. Edini takrat nam dosegljiv in še za današnji čas zgledno napravljen Buscainijev plezalni vodnik je premogel le po nekaj smeri in vsaki steni. Peščica plezalcev je združila moči in tako je že poleti leta 1983 zagledal luč sveta prvi, skromno opremljen plezalni vodniček, v katerem smo zbrali vse do takrat znane

V steni El Capitana Foto: Pavle Kozjek

smeri v stenah Vevnice in Mangarta. Ker je v letih, ki so sledila, število novih smeri strmo naraslo, je bil leta 1996 napravljen nov, preglednejši vodnik, ki je zajemal že večino sten v loku gora nad jezeri. Zadnji, tretji vodnik je prišel v roke plezalcev leta 2008; narejen je na osnovi prejšnjih, vendar s to razliko, da so v njem poleg skic in shem še fotografije sten z vrisanimi smermi in da je dvojezičen. Pri izdelavi omenjenih vodnikov je pomagalo veliko plezalcev z obeh strani meje; posebno prav so prišle izkušnje Tineta Miheliča, ki je uredil prva dva. Nepogrešljivi so bili arhiv plezalnih vzponov Franceta Savenca, skice Igorja Mezgeca, kasneje Ennia Antonella ... Gotovo pa je bil glavni "krivec" za potrebo po toliko vodnikih neumorni prijatelj Filip Bence - Ta črn, s katerim smo velikokrat skupaj (on tudi večkrat sam) preplezali številne nove smeri v stenah nad jezeri.

Zadnje čase veliko svojega prostega časa namenjaš predstavitvi primorskih sten na spletnih straneh. Kakšna je razsežnost tega tvojega podviga?

Širina tega vedno odprtega delovišča je neizmerna; najprej je bilo treba veliko energije, da sem se projekta *Primorske stene* poleg redne službe in številnih drugih aktivnosti sploh lotil. Po izidu *Plezalnega vodnika Mangart*, ki sem ga pripravil s pomočjo računalniške tehnike in ga na zgoščenci oddal založniku v

končno obdelavo, sem spoznal nove možnosti, ki mi jih omogočata sodobna tehnologija in splet. Velika luknja, ki je takrat zevala v plezalni vodniški literaturi, me je prepričala, da je treba nekaj napraviti, da se plezalni vzponi in podatki o njih ne izgubijo, pozabijo. S tem bi bili ob velik del naše gorniške plezalne zgodovine; mladi rod plezalcev, ki mu tovrstna vodniška literatura zadnjih desetletij minulega stoletja večinoma ni več dosegljiva, pa bi bil prikrajšan za številne informacije. Te so, če so pravilno podane, tudi trenutna slika stanja smeri v stenah in istočasno podatek, iz katerega lahko črpaš ideje za nove smeri in ponovitve že obstoječih. Dejansko se tega lahko loti posameznik ali generacija plezalcev, ki dobro pozna plezalno dogajanje zadnjih desetletij in bogastvo, ki so nam ga v stenah in v pisani obliki zapustile starejše generacije.

Kateri so tvoji glavni viri, poleg osebnih doživetij in poznavanja te snovi?

Sedaj, po več kot petih letih neprestane urejanja spletišča, ki sloni na več kot petintridesetih letih načrtnega zbiranja podatkov, lahko rečem, da je bilo kljub obstoječi vodniški literaturi, arhivom v *Alpinističnih novicah*, *Razgledih* in drugih veliko plezalnih vzponov neznanih oziroma napačno predstavljenih. Šele natančno urejanje in stalno komuniciranje s plezalci vseh generacij, ki so istočasno glavni viri dotoka informacij, je pokazalo, kako globoka je ta vreča plezalnih vzponov. Informacije o novih smereh prihajajo redno; nekatere na moj naslov, druge je treba iskati po spletiščih. Veliko je iskanja po starih publikacijah doma in čez mejo. Pogosto me presenetijo že močno osiveli plezalci, ki mi sporočajo o nam neznanih smereh, plezalnih taborih in sploh o časih, ki so ravno tako kot danes igrali pomembno vlogo pri tem zanimivem mozaiku gorniške zgodovine. Poseben problem so fotografije sten, kamor se smeri vrišejo; kar zmorem, poslikam sam, velikokrat pa mi s posnetki pomagajo plezalci in drugi obiskovalci gora, katerim se za pomoč prisrčno zahvaljujem. Največje zadoščenje pa je čutiti pri mladi generaciji plezalcev, ki končno lahko vidi, kje so določene smeri in kje je še prostor za nove. Vse to jim je na voljo zastonj, na dostopne načine, ki jih danes ponujajo sodobni mediji. Meni osebno je sedanja uporaba spletišča potrdila pravilnost začetne odločitve, kako naj to napravim. Ko izvem za pozabljeno, spregledano ali novo smer, jo enostavno uredim in vnesem v bazo podatkov.

Ali meniš, da bi tako obsežno delo lahko izšlo tudi v knjižni obliki? Morda načrtuješ tudi to?

Glede knjižne oblike sem imel že ponudbe in posledično probleme z zagovarjanjem stališča, zakaj počnem to na tak način. Če bi to počel v klasični papirnati obliki, bi moral vsako leto napraviti novo knjigo, kar pomeni za uporabnika denar, ki je za mlade v dobi tako uspešnega gospodarstva, kot ga imamo pri nas, vsak dan večji problem. Pametni telefon, tablico ali računalnik premore večina, tam je vse to dostopno. Po neuradnih informacijah se po zgledu mojega spletišča pripravljajo podobno v Furlaniji za Karnijske in Zahodne Julijske Alpe.

Spadaš med tiste, ki imajo lepo urejeno fotodokumentacijo o svojih pa tudi drugih alpinističnih dosežkih. Te morda k temu sili delo, o katerem sva pravkar govorila, ali gre preprosto za navado?

Skozi vsa leta gorniške aktivnosti sem poskušal dogodke in prizore fotografsko, nekatere tudi filmsko, dokumentirati. Prisotnost pri številnih plezanjih z različnimi soplezalci je ta moj arhiv neprestano dopolnjevala. Starejši si, dragocenejši so ti posnetki, tako kot so dragocena številna prijateljstva, ki sem jih uspel navezati in ohraniti v tem času.

V tvojem dolgem plezalskem stažu se tehnični opisi smeri gotovo prepletajo tudi z osebnimi vtisi v čisto določenih razmerah, verjetno tudi s pridihom romantike. Ali te kdaj zamika tudi literarni izziv?

Med prebiranjem opisov smeri plezalcev vseh generacij se pogosto zamislim, kako smo ljudje različni – bolj ali manj pismeni, kreativni. Osebna doživetja sem večkrat dodal opisom svojih smeri in tudi ostalih, kadar sem od njihovih avtorjev izvedel zanje. Trenutno sem tako globoko v projektu urejanja za spletišče *Primorske stene*, da najdem čas le za kakšen krajši članek. To, da bi se lotil pisanja kakšne knjige, mi omenja veliko ljudi. Sam pa ostajam na bregu plezalcev in reševalcev, ki jim s trenutnim delom lahko pomagam največ.

Gotovo ti ciljev ne zmanjka, saj je gorá več kot za eno življenje. Kam najraje zahajaš?

Odvisno od trenutnih fizičnih in zdravstvenih sposobnosti. Najljubše so mi gore, kjer ni množic in kjer lahko še vedno najdem kaj za dušo in telo, po možnosti kakšno novo smer ...

Sestop s Krna z berglami Foto: Simon Bizjak

Bil si na 14 večjih ali manjših odpravah izven Evrope. Kar nekaj tvojih tovarišev, vključno z bratom Pavletom, žal ni več med nami. Gotovo je treba v določenih trenutkih te boleče spomine potlačiti v podzavest in usmeriti misli v trenutni cilj?

Gotovo je vsak odhod koga od najdražjih boleč in v človeku pusti neko zarezo, ki se pri ljudeh različno usede. Mene je odhod brata dvojčka in številnih soplezalcev, s katerimi sem doživel nepozabne trenutke in prijateljstva, gotovo dobro pretresel. Veliko sem razmišljal, analiziral ob vseh teh izgubah in na koncu ostal na istem bregu, kjer smo bili nekoč skupaj. Ko lahko, se navežem na vrh z najbližjimi in plezam istočasno tudi s tistimi, ki me nezavedno spremljajo skozi življenje.

Ali bi katero izmed svojih odprav po težavnosti še posebej izpostavil?

Udeležba na odpravi Lotse je bila za naju z bratom prva velika in bogata izvenevropska izkušnja. Sredi stene sem nesrečno omrznil, brat pa je z različnimi soplezalci uspel priplezati visoko pod vrh, ki je žal kljub dvomesečnemu plezanju in vztrajanju v pogosto nemogočih razmerah ostal takrat nedosegljiv. Slabo leto pozneje smo primorski alpinisti združili moči; za nami je ostala Aconcagua, najvišja gora Amerike, na katero smo splezali po treh različnih smereh. Nova smer v alpskem stilu po južnem stebru na južni vrh Aconcague naju je z bratom spremljala od zamisli do uresničitve cela štiri leta. Tako kot je bila koristna za bodoče odprave izkušnja na izvidniški odpravi na obeh straneh masiva Kangčendzenge, je bila boleča izguba člana odprave, ko smo uspeli prvi s severa priti na Jalung Kang – zahodni vrh Kangčendzenge. Čudovito in posebne vrste doživetje sta bili dve mednarodni odpravi na Grenlandijo; plezanje novih smeri na še deviške vrhove in prijateljstvo z Eskimi in tujimi plezalci sta me obogatili na neki poseben način. Plezanje zahtevnih smeri v granitnih stenah Kalifornije je bilo odlična priprava na skorajšnje plezanje v Patagoniji. Nova smer v vzhodni steni Cerro Torreja je poleg plezalnega znanja in dobro utečene ekipe plezalcev zahtevala še veliko več – vztrajati in preživeti

v Patagoniji, kjer je vremenska napoved negotova kot ruska ruleta. V patagonske gore sem se vrnil še nekajkrat; kljub dobri volji in vztrajnosti nam niso bile vedno naklonjene. Od teh poti mi veliko pomeni samotni zimski vzpon po novi smeri v steni Cerro Adele, kjer me je na vrhu zajelo snežno neurje, med katerim sem se po drugi smeri vračal v dolino. Navzdol so me preganjali plazovi novoza-padlega snega, vse do razbitega ledenika, po katerem sem ponoči iskal prehode do baznega tabora ob jezeru Torre. Ponovno snidenje po tednu dni z gavčem Gerom v takrat šele nastajajočem naselju Chalten, je bilo za oba veselo. Zadnje dvomesečno plezalno potepanje po stenah Kanade in Severne Amerike skupaj z ženo Slavico in še dvema članoma alpinističnega odseka je bilo nekaj posebnega. Ko nismo plezali, smo potovali, za nami je ostalo veliko lepih, dolgih skalnih smeri.

Na Kilimandžaro si se po poškodbi pred leti podal kar z berglami. Ali si v dokaj nenavadni in naporni poti iskal zadoščenje po daljšem prisilnem mirovanju ali si se morda želel preizkusiti za svoje bodoče cilje?

Vzpon na Kilimandžaro sem res opravil s pomočjo bergel, noga je bila še polna železja. Bilo je pol leta po zelo zahtevni operaciji goleni. Nesreča se mi je zgodila v času moje največje aktivnosti in vzpon na najvišji vrh Afrike je bil zares tura za dušo, na katero sem se dobro pripravil v naših gorah. Bergle sem spodaj predelal, da so prijele v ledu in držale v globokem snegu, v Tanzaniji sem v takratni tovarni vozil napravil še dereze in sem šel. Hotel sem sam, kar mi ni popolnoma

uspelo, saj sem moral plačati vodnika nosača, a sem mu potem jaz nosil hrano. Zaradi štirih nog sem vzpon opravil pol hitreje kot tisti ta pravi gorniki z vodniki. Kmalu zatem sem planiral vzpon na enak način tudi na eno visoko goro v Himalaji. Od uresničitve načrta me je odvrnila ponudba za redno službo, ki sem jo zaradi nezavidljivega finančnega položaja, žal, moral sprejeti.

Verjetno tega dosežka ob trenutni poškodbi ne boš ponavljal na podoben način, ne nazadnje si bil takrat veliko mlajši?

Zares sem bil veliko mlajši; ma, kdo pravi, da sem z leti prišel k pameti, kot so nekateri pričakovali? Kmalu zatem, ko sem prešel v abrahamov klub, sem si resno poškodoval koleno, kar me je prisililo v triletno gorniško abstinenco. Tačas so mi slučajno odkrili še napako na srčni zaklopki in tako sem pred mesecem, v končni fazi pregledov pred operacijo zaklopke, na turnem smuku pridelal še spiralni zlom leve goleni. Zato bom težko popravil 25 let star rekord na Krn z berglami, na katerega me dobri stari kolegi že nagovarjajo. O višjih ciljih pa bom raje previdno tiho. Končal bom z mislijo, ki mi zadnja leta večkrat roji po glavi: nekaterim se nesreče dogajajo, meni žal bolj pogosto.

Pa uspešno okrevanje, dragi Peter! ○

